

De gebroeders Chalmet: Jules, Pieter, Jozef en Florent (v.l.n.r.)

It's a family affair-Jozef Chalmet, burgervader

Piet Creve, Amsab

Sommige politieke carrières krijgen na verloop van tijd dynastieke allures. Bekende historische voorbeelden zijn vaders en zonen Anseele en Van Acker. Maar ook op meer bescheiden schaal en bij de aanvang van een politieke loopbaan kan familiale steun een rol spelen.

Jozef Chalmet was burgemeester van Zelzate van 1933 tot zijn overlijden in 1962. Hij begon zijn activiteiten aldaar kort na de Eerste Wereldoorlog. Toen werd hij de motor achter de lokale vakbondswerking. In de jaren daarvoor werkte Chalmet als metsers bij het chemische bedrijf Kuhlmann in de kanaalzone. Na een conflict met de directie over lonen en werkomstandigheden vloog hij begin 1919 aan de deur. De Gentse socialistische vakbond merkte hem op en bood hem een opleiding als vakbondssecretaris aan. Dat bleek een goede investering: midden februari 1919 werd een vakbond opgericht met Chalmet als schrijver of secretaris, zijn broer Jules werd bode en nog een andere broer maakte deel uit van het bestuur. De latere Federatie der Socialistische Vakbonden Zelzate en Omtrek nam een hoge vlucht. Het was die syndicale werking die de ruggengraat vormde van een regionale beweging met Zelzate als kern, die ook op andere terreinen groeide. Volgens het verslag van het buitengewoon con-

gres van de BWP-arrondissementsfederatie Gent-Eeklo in 1927 telde de vakbond in Zelzate en omliggende 1751 leden, de ziekenbond had er 754 en de coöperatie 488. De *Vooruit* bereikte 412 lezers en het plaatselijke weekblad, het *Noorderlicht*, kon zelfs rekenen op 1850 lezers. Bij de verkiezingen van 1926 haalden de socialisten 3 van de 11 gemeenteraadszetels, 1 meer dan in 1921. Deze bemoedigende resultaten werden evenwel geboekt zonder dat Jozef Chalmet zelf een zetje had in Zelzate gemeente-raad.

Chalmet werd geboren in 1897 te Sint-Kruis-Winkel, een kleine buurgemeente van Zelzate. Hij kwam ter wereld in een kroostrijk katholiek boerengezin. Midden 1919 verhuisde de familie Chalmet naar een andere buurgemeente, Wachtebeke. Bij de gemeenteraadsverkiezingen in het najaar van 1921 kwam er geen socialistische lijst op. Jozef Chalmet kon daar ook bezwaarlijk het initiatief toe genomen hebben, want hij vervulde van juni 1920 tot september 1921 zijn legerdienst. Voor zover hij in die periode tijd vond, stak hij die in de vakbondswerking. De wetgevende verkiezingen van 1925 maakten van de socialisten de grootste politieke formatie van het land, althans wat stemmenaantal betrof. Chalmet stond vijfde op de lijst voor de Kamer voor het arrondissement Gent-Eeklo. Dat gaf wel aan dat hij een runner-up was, maar zijn verkiezing tot volksvertegenwoordiger op 28-jarige leeftijd was toch een complete verrassing. Chalmet mocht dan wel een dosis geluk gehad hebben, een echte toevalstreffer bleek het later niet te zijn. Ook dit mandaat zou hij houden tot aan zijn dood. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1926 kwam de BWP voor het eerst op in Wachtebeke, zon-

der Jozef Chalmet op de lijst evenwel. De partij haalde er één verkozene... Florent Chalmet, een jongere broer van Jozef en eveneens metsers beroep. Op de eerste vergadering van de gemeenteraad lanceerde deze meteen vier voorstellen. Zo bepleitte hij gemeentelijke geldelijke steun aan en tewerkstelling van de plaatselijke werklozen en een toelage aan de mutualiteiten. Het lijkt niet onwaarschijnlijk dat hij hierbij logistische steun kreeg van zijn broer-volksvertegenwoordiger. In 1927 verhuisde Jozef Chalmet naar Zelzate. Twee jaar later verhuisde het eerste socialistische gemeenteraadslid van Wachtebeke ook naar Zelzate.

In Zelzate zelf was er al vroeger een andere broer van Jozef Chalmet actief in de lokale politiek, met name Jules. Deze trok de lijst bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1921. De socialisten haalden 2 van de 11 zetels; bij de verkiezingen van 1926 steeg dat aantal tot 3. Ook toen was Jules Chalmet lijsttrekker. Op de vijfde en nagenoeg onverkiesbare plaats stond Jozef Chalmet. Merkwaardig, want hij woonde toen nog niet in Zelzate. Bovendien hadden de twee broers nooit samen mogen zetelen. Allicht wou Chalmet met zijn naambekendheid de socialistische beweging in Zelzate en dus ook zijn broer Jules, een duw in de rug geven. Maar het waren de volgende gemeenteraadsverkiezingen die het politieke landschap in Zelzate ingrijpend zouden veranderen. In 1932 trok Jozef Chalmet zelf de lijst en weer groeide het aantal gemeenteraadszetels; ze hadden er nu 4. Belangrijker nog was het feit dat de socialisten de meeste stemmen haalden. Wat toen volgde, was een politiek imbrogljo. Katholieken en liberalen lieten de socialisten aan de kant staan, maar raakten het niet eens over een coalitie. Op een

gemeenteraadszitting begin 1933 eisten de socialisten een stemming over het college. Beide andere partijen onthielden zich in de overtuiging dat onthoudingen toch geen geldige stemmen waren. Die blunder had als resultaat dat Jozef Chalmet verkozen werd als eerste schepen en twee andere socialisten als tweede en derde schepen, telkens met 4 stemmen voor en 7 onthoudingen. Midden 1933 stelde een koninklijk besluit Chalmet aan als burgemeester. Hij begon onderhandelingen met de liberalen en eind 1933 was de parsee coalitie een feit.

Dat Chalmet zijn energie niet onmiddellijk op het lokale vlak richtte, en meer specifiek op een zijte in de gemeenteraad, heeft allicht meerdere oorzaken. Noch zijn geboortedorp, noch zijn volgende woonplaats Wachtebeke boden echt een draagvlak voor de uitbouw van een socialistisch netwerk. De activiteit van Chalmet situeerde zich trouwens aanvankelijk vooral op syndicaal vlak. Zijn verkiezing tot volksvertegenwoordiger in 1925 confronteerde hem met een bredere horizon. Chalmet had een aantal interesses die het gemeentelijk kader overstegen. Zo omschreef hij zich ooit als 'anti-militarist in het diepst van zijn ziel'. Die pacifistische reflex had hij gemeen met heel wat jongemannen die het trauma van de Eerste Wereldoorlog hadden meegeemaakt. Chalmet heeft er ook nooit een geheim van gemaakt dat hij een overtuigd christen was en hij speelde een rol in de Belgische religieus-socialistische beweging. Ook op het vlak van de socialistische propaganda naar landbouwers (en vissers) toe nam hij talrijke initiatieven. Hij groeide zowat uit tot de specialist op dat terrein binnen de BWP. Zijn verkiezing tot volksvertegenwoordiger bood hem meer mogelijk-

heden deze belangstellingspunten uit te werken. Maar van op het moment dat Chalmet zijn aandacht voluit richtte op de gemeentepolitiek in Zelzate, had hij succes. Dat was dan wel voor een stuk te wijten aan geluk, maar dat hoor je als goed politicus af te dwingen. Bovendien genoot hij bij de uitbouw van zijn politieke carrière de steun van zijn familie, en meer bepaald van enkele broers.

B
R
O
N
N
E
N

**Lucien Vandenborre,
burgemeester van
Wortegem-Petegem**

Rik De Coninck, Amsab

Lucien Vandenborre (°1930) is sinds 1959 gemeenteraadslid van Elsegem, dat op 1 oktober 1971 fuseerde met Wortegem, Petegem en Moregem. In 1976 werd aan de fusiegemeente Wortegem-Petegem nog een stuk van Ooike toegevoegd. De gemeente ligt nog net in Oost-Vlaanderen, tussen Oudenaarde, Waregem en Avelgem, Kluisbergen, Anzegem. We spraken met Lucien over die lange loopbaan.

Zou u uw dorp eens kunnen situeren?

Wortegem-Petegem is inderdaad niet gemakkelijk te situeren. De inwoners vallen onder drie telefoonzones, om maar een voorbeeld te geven. De ene fusiegemeente is al meer georiënteerd op Oudenaarde, de andere op Waregem. Maar er gaan ook veel mensen werken in Kortrijk en Gent, ter-

wijl we voor de verkiezingen campagne moeten voeren in Aalst-Oudenaarde-Ronse, en historisch gezien was de tewerkstelling in Wallonië en Frankrijk niet onbelangrijk. Er waren zelfs mensen die met de fiets iedere dag naar Frankrijk trokken om er te werken in de textiel. De Franse grens ligt op zo'n 25km, en dan moesten die mannen nog verder naar Tourcoing en Roubaix. Nu nog gaan mensen van Elsegem naar de hangevechten in Frankrijk. Maar dat zeg ik maar terzijde.

Nu heeft het ontstaan van de BSP in Elsegem veel te maken met West-Vlaanderen. Mijn vader was van Otegem en ging naar de meetings van Gust Debunne. Later ging hij in Elsegem wonen, in de wijk Boskant, die door de pastoor misprijzend buchtkant (bucht = afval) genoemd werd. De Boskant ligt dicht bij Anzegem en Gijzelbrechtegem, een West-Vlaamse gemeente met een sterke socialistische kern. Toen ik later bode werd van de Bond Moyson ging ik ook rond in die West-Vlaamse gemeenten. Mijn vader werkte als monteur in de textiel, in Vichte. Bij zijn huwelijk in 1928 is hij naar Elsegem gekomen. Hij opende er een beenhouwerij, winkel en café gezien de textielcrisis. Die beenhouwerij was belangrijk omdat de seizoenarbeiders met een vrachtje vlees de grens naar Wallonië of Frankrijk overstaken. Dat café is later het partijlokaal geworden.

De BSP is er in 1949 gesticht, dus later dan in enkele buurgemeenten.

Elsegem is klein en telde zo'n 1100 inwoners rond 1950. Maar het percentage leden van de vakbond en ziekenkas was er hoog. Voor de vakbond liepen we in 1960 alleen wat achter op Ruien, voor de Bond Moyson waren we bij de top-drie van het arrondis-